

*Разовій спеціалізованій вченій раді
Державного університету
«Житомирська політехніка»*

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата економічних наук, доцента

ДЯЧЕК СВІТЛАНИ МИХАЙЛІВНИ

на дисертаційну роботу **ДОМАНЧУК Аліни Ігорівни**

**на тему «Управління фінансами страхових компаній в контексті
реалізації страхового інтересу»,**

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

в галузі знань 07 – Управління та адміністрування

за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування

Актуальність теми дисертаційної роботи. Страхові компанії як учасники економічної системи покликані нейтралізувати негативний вплив від різного роду ризиків, зберігаючи фінансову стабільність усіх суб'єктів господарювання та підтримуючи інвестиційний клімат в країні. Впровадження воєнного стану стало серйозним викликом для української страхової системи, адже деякі компанії не змогли виконувати свої основні функції (розподільчу, превентивну, захисну, інвестиційну). Налагодження процесу фінансового управління значною мірою стало рушійною силою для відновлення роботи страхових компаній, їх подальшого функціонування в умовах війни, забезпечення повноцінної реалізації страхового інтересу.

В умовах невизначеності управлінська система страхових компаній потребує додаткових досліджень, адже вони зіштовхнулись з проблемами несвоєчасності реалізації страхового інтересу, неефективністю використання фінансових ресурсів, прийняттям недоцільних фінансових рішень, що негативно вплинуло на забезпечення фінансової стабільності та прибутковості. Саме тому обґрунтування теоретичних, методичних та організаційних положень, а також формування напрямків удосконалення управління фінансами страхових компаній в контексті реалізації страхового інтересу набуває особливої актуальності у воєнний час та в межах поствоєнного відновлення.

Зв'язок теми дисертаційної роботи з науковими планами, програмами, фундаментальними та прикладними дослідженнями. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Державного університету «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України за темою «Аналіз діяльності страхових компаній на фінансовому ринку» (державний реєстраційний номер 0116U003889), в межах якої автором запропоновано методичні підходи щодо оцінки ефективності впровадження системи управління фінансами страхової компанії в умовах невизначеності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність та новизна. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується цілісністю дисертаційної роботи, викладений матеріал в якій комплексно розкриває проблему дослідження. Роботу характеризує системність підходу до вирішення поставлених завдань, логічна побудова й аналіз причинно-наслідкових зв'язків. Всі підпункти дисертації органічно пов'язані між собою, а кожен наступний – логічно продовжує проведене в попередньому дослідження, поглиблює наукову розвідку, послідовно розв'язуючи визначені завдання.

На підставі аналізу змісту дисертації можна констатувати, що наукові положення, висновки та пропозиції ґрунтуються на основі широкої інформаційної бази дослідження, зокрема особистих результатах автора, наукових публікацій вітчизняних та іноземних науковців, законодавчих та нормативно-правових актів з питань регулювання ринку страхових послуг, офіційних даних Державної служби статистики України, інформації Національного банку України, Міністерства фінансів України, фінансової звітності страхових компаній, спеціалізованих фахових інтернет-ресурсів. Здобувачем опрацьовано значне коло інформаційних джерел (у кількості 213 найменувань).

Вивчення змісту дисертації вказує на те, що авторкою в повній мірі вирішено поставлені завдання та досягнута мета дослідження. Найбільш вагомі положення наукової новизни представлені наступними позиціями:

– авторкою обґрунтовано особливості страхового інтересу як детермінанти управління фінансами страхових компаній (п. 1.2), зокрема розмежовано поняття «страховий інтерес» та «економічний інтерес», запропоновано критерії їх узгодження в розрізі галузей страхування, що

надало можливість обґрунтування клієнтоорієнтованого підходу як теоретичного підґрунтя управління фінансами страхових компаній;

- розроблено концептуальні засади, сформовано систему управління фінансами страховика в контексті реалізації страхового інтересу (п. 1.3) та оцінено ефективність її впровадження (п. 2.2);

- виявлено вплив нормативно-правового регулювання на управління фінансами страхових компаній (п. 2.3), що надало можливість в подальшому сформулювати напрями удосконалення системи управління фінансами страхових компаній в контексті реалізації страхового інтересу;

- дисертанткою запропоновано методичний підхід до прийняття управлінських рішень страховими компаніями в умовах невизначеності (п. 3.1), що формалізований у вигляді моделі взаємозв'язку між альтернативами ймовірних управлінських рішень та результатами їх прийняття у фінансовому середовищі страхових компаній. На підставі запропонованого підходу сформовано матрицю рішень інвестиційно доступних проєктів страхової компанії;

- розроблено динамічну модульну систему клієнтоорієнтованого підходу в контексті управління фінансами страховика (п. 3.2.). Впровадження запропонованої системи дозволяє ідентифікувати й оцінити витрати та потенційні дохідні можливості страхової компанії, визначити дії, завдання суб'єктів управління фінансами в розрізі видів господарської діяльності й оцінити їх результативність у довгостроковій перспективі;

- удосконалено організаційне забезпечення управління фінансами страхових компаній (п. 3.3) шляхом впровадження діджиталізаційної компоненти, що передбачає використання методологічної BPM-системи (Business Process Management) з урахуванням інструментарію CRM-системи (Customer Relationship Management). Впровадження запропонованої діджитал-компоненти сприятиме оперативному управлінню фінансами страхових компаній (заборгованістю, бюджетним процесом, системою електронних платежів, бюджетами) та полегшенню здійснення фінансового аналізу.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях. Публікації здобувача належним чином висвітлюють основні положення поданої до захисту дисертації. За темою дисертації опубліковано 5 наукових праць (у наукових виданнях України, що зареєстровані в

міжнародних наукометричних базах даних) загальним обсягом 4,21 ум.-друк. арк. та 12 публікацій апробаційного характеру в інших наукових виданнях обсягом 1,89 ум.-друк. арк.; особисто автору належить 5,85 ум.-друк. арк.

Елементи наукової новизни, що виносяться на захист, відображені у публікаціях в повному обсязі. Дисертація повністю відповідає спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів і рекомендацій про їх використання. Дисертаційна робота є важливою для розвитку теоретико-методологічного та науково-практичного обґрунтування напрямів удосконалення управління фінансами страхових компаній в контексті реалізації страхового інтересу. Висновки, пропозиції та рекомендації, які містяться у дисертації, мають теоретичне та практичне значення, що підтверджується обґрунтованими висновками, а також практичною реалізацією результатів дослідження.

Наукові результати дисертаційної роботи були застосовані у діяльності Приватного акціонерного товариства «Українська страхова компанія «Княжа Вієна Іншуранс Груп» (довідка №874 від 19.06.2023 р.), також основні положення дисертації знайшли відображення у навчальному процесі ВСП «Житомирський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ» при підготовці фахівців за освітнім рівнем «Фаховий молодший бакалавр» за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування» (довідка № 141 від 15.06.2023 р.).

Оцінка оформлення дисертації. Дисертацію оформлено відповідно до вимог, які висуваються до дисертаційних робіт. Дисертаційне дослідження побудоване стилістично та граматично правильно, логічно та послідовно, є структурованим та обґрунтованим, складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота містить 32 таблиці, 28 рисунків. Список використаних джерел нараховує 213 найменувань.

Академічна доброчесність. Порушень академічної доброчесності в дисертаційній роботі та в наукових працях Доманчук А.І. не виявлено. У дисертації наявні посилання на відповідні джерела інформації.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Загалом позитивно оцінюючи роботу, слід зауважити про наявність низки дискусійних положень, зокрема:

1) у п. 1.1 авторкою розглядаються різноманітні підходи науковців до тлумачення понять «управління фінансами» та «управління фінансами страхових компаній», разом з тим, на наш погляд, доцільно було б також виділити спільні та відмінні риси між цими категоріями;

2) у п.1.2. наведено напрями економічної теорії (індивідуалізм, експериментальна економіка, поведінкова економіка) (с.44), які сприяли формуванню категорії «страховий інтерес». На нашу думку, робота виграла би від проведення більш детального аналізу впливу означених теорій на теоретичні основи управління фінансами страхових компаній;

3) дисертантка у п. 2.1. проводить аналіз кодексів корпоративного управління та основних фінансових показників окремих вітчизняних страхових компаній (ПрАТ «Страхова компанія «ПЗУ Україна», ПрАТ «Страхова компанія «ВУСО», ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієна Іншуранс Груп»). Вважаємо, що порівняльний аналіз показників вищенаведених компаній надав би можливість зробити ґрунтовніші висновки під час систематизації проблем управління фінансами страхових компаній, пов'язаних з впливом внутрішнього і зовнішнього середовища (с.102);

4) у п.3.3. сформована ВМР-система управління фінансами страхових компаній (с.187-190), яку авторка рекомендує до впровадження на практиці, однак недостатньо висвітлено питання можливостей та умов переходу на оновлені діджитал технології сучасними страховими компаніями України, особливо в умовах воєнного стану.

Разом з тим вказані зауваження та дискусійні моменти не зменшують вагомості дослідження та не мають значного впливу на позитивну оцінку роботи в цілому, а містять рекомендаційний характер та є підставою для наукової дискусії.

Загальна оцінка роботи, її відповідність встановленим вимогам. На підставі здійсненого аналізу можемо стверджувати, що дисертаційна робота Доманчук Аліни Ігорівни на тему «Управління фінансами страхових компаній в контексті реалізації страхового інтересу» є завершеним, самостійним науковим дослідженням, а його результати спрямовані на вирішення наукового завдання щодо розробки концептуальних, методичних та прикладних інструментів управління фінансами страхових компаній в контексті реалізації страхового інтересу і мають важливе як теоретичне, так і практичне значення.

Таким чином, дисертаційна робота за її змістом та оформленням відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44; наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017 р. (зі змінами від 31.05.2019 р.), а її автор, Доманчук Аліна Ігорівна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа і страхування».

Рецензент:

Кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів та
цифрової економіки
Державного університету
«Житомирська політехніка»

Світлана ДЯЧЕК

Підпис Світлани Дячек
Засвідчує:
Головний секретар
Житомирської політехніки
(Ф.Ч.Р.У.) держнвб

Людмила Сергієнко